

All About Young Children

Information for Families on Children's Early Development

COV NTSIAB LUS HAIS TXOG COV MENYUAM COV HNUB NYOOG

36 lub hlis *txog rau* 48 lub hlis

COV HAUV KEV YUAV LOS KAWM

Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

KEV QHIB LUS RAU COV HAUV KEV YUAV KAWM NTAWV

Cov menyuam yau tsim ntau yam txuj uas yuav pab lawm kawm thiab daws teeb meem. Cov txwj no muaj nrog rau hauv rab peev xwm los mloog txog, tab txawm tias muaj kev cuam tshuam dabtsi, los mus tsom sai, los mus noog lus noog, los mus muab tej ntsiab lus thiab los mus tshawb ntau txoj kev txawv los daws teeb meem. Cov txuj no yog hu ua cov hauv kev yuav kawm ntawv.

Cov menyuam yau kawm los mus siv cov niam tswv yim ua lej xws li tus lej, lub cim, thiab loj los me thaum uas lawv daws teeb meem. Lawv siv tas nrho lawv cov kev xam paub pom txog los sib sau cov ntsiab lus, ras txog cov kev sib txawv thiab kev zoo sib xis, thiab feem ntau los muab sib piv. Lawv maj mam tsom xyuas tib neeg thiab tej yam thiab lawv tsim cov kev xam tswv yim tias yog li cas thiab tsim cov kev twv tias yuav tshwm sim dabtsi ntawm lawv cov kev tsom saib. Thiab lawv ua tej yam kev tshawb fawb ntsuam xyuas yooj yim thiab luj cov kev tshwm sim ntawm lawv cov kev tshawb fawb ntsuam xyuas.

Cov menyuam yau yog ib co ib txwm yeej txawj khawb taub. Cov neeg laus pab txawj cov menyuam txoj kev khawb taub los tau thiab kev muaj sib pib ua tej yam los ntawm kev noog cov menyuam ib co lus noog uas tsis muaj qhov teg yog los tsis yog, muaj kev mloog thiab teb lawv cov lus noog, thiab muab ntau hom khoom siv rau lawv los mus tshawb kev txog. Cov kev txhawb li ntawd yuav pab dag zog rau cov menyuam txoj kev kab ham kom loj tuaj ua ib cov neeg kawm txuj thiab muaj siab kam sib zog los daws cov teeb meem uas cov heev.

Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

COV HAUV KEV YUAV LOS KAWM

Cov Hauv Kev Yuav Los Kawm

Cov Lus Qhib

Cov menyuam uas muaj hnuv nyooq nyob preschool siv tej yam kev txawj dabtsi los daws teeb meem?

- Ib txoj kev txawj uas cov menyuam preschool muaj los daws teeb meem uas tshwm sim txhua hnuv yog txoj kev siv lej.
- Txoj kev siv lej xws li tus lej, suav lej, txawm tias loj los me nws yeej pab tau cov menyuam los daws lawv cov teeb meem. Cov menyuam siv tau cov kev txawj no los pab lawv txiav txim tias lawv yuav tsum tau lub tais loj npaum li cas rau lawv qhov mov quesadilla, los txiav txim tias lawv yuav tsum muaj puas tsawg lub tsheb kom txhua tus phooj ywg tau ib lub thiab txawj nrhiav ib daim pam loj txaus los vov ob tug mosliab.
- Ib tug menyuam preschool uas yau zog yuav sim ib lub tswv yim uas tej zaum yuav tsis ua haujlwm. Tus menyuam preschool uas laus zog tej zaum yuav sim ntau yam, txog txij nws nrhiav tau ib txoj kev uas yuav ua haujlwm. Txawm tias lawv cov tswv yim uas lawv tau xav txog tsis ua haujlwm thaum xub thawj los tsis tseem ceeb npaum li qhov uas lawv siv cov tswv yim uas lawv muaj, sim thiab hloov qhov lawv ua thaum lawv yuav tsum tau hloov. Cov tswv yim uas lawv muaj no yuav pab tau lawv los daws lawv cov teeb meem txhua hnuv, nws tseem pab lawv tsim lwm cov kev txawj ntse tshiab txog txoj kev siv lej thiab.
- Cov menyuam yaus kuj siv lawv lub peev xwm los ntsia ib yam khoom kom zoo thiab txoj kev tshuaj xyuas los daws teeb meem thiab.
- Cov menyuam siv tagrho yam uas lawv hnov los cwj tej yam cia, thiab los txiav txim tias qhov ntawd txhais tau li cas thiab los cwj tej yam kev txawj ntse cia.
- Lawv yeej ib txwm yog ib co uas nyiam saib ub saib no thiab lawv yeej pom tej yam me me uas cov neeg laus tsis pom, xws li cov ntsaum tawm los ntawm qhov chaw uas tawg ntawm txoj kev taug ko taws.
- Cov menyuam yaus tej zaum tseem siv cov khoom uas lawv muaj los ntsuas lossis los soj ntsuam yam khoom ntawd, nrog txoj kev pab los ntawm ib tug neeg laus. Piv txwv tias, thaum lawv saib ib daim nplooj ntoo, tej zaum lawv yuav siv ib lub iav los tsom saib “txoj kab” kom pom loj zog lossis siv tus pas ntsuas (lossis cov khoom sib txuas los ntsuas) los ntsuas seb qhov khoom ntawd ntev npaum li cas. Thaum lawv muab qhov khoom los soj ntsuam, cov menyuam yaus yuav pom thiab piav tau tias cov khoom ntawd zoo ib yam li cas thiab txawv li cas.
- Cov menyuam yaus siv lawv cov kev txawj ntse uas lawv kawm thaum lawv soj ntsuam los piv thiab qhia tias cov khoom lawv pom txawv li cas thiab txawj muab los cia ua ke raws li qhov nws txawv. Piv txwv tias, tus menyuam txawj muab tagrho cov nplooj uas “ntse ntse” cia nws nyob nws ib pawg thiab tsis muab tso ua ke nrog cov nplooj uas kheej kheej lossis muab cov nplooj loj loj faib nws cia nws thiab tsis muab tso ua ke nrog

Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

COV HAU5 KEV YUAV LOS KAWM

cov nplooj me me.

- Cov menyuam yaus yuav soj ntsuam cov khoom thiab tej yam uas lawv pom thaum lawv sim ub tej no los saib seb dabtsi yuav tshwm sim. Ib yam li, lawv yuav saib seb dabtsi yuav tshwm sim thaum lawv tso ib lub tshob khiav rau ntawm ib qho chaw lub lub lossis ib qho chaw du du, sim seb cov paj ntoo yuav zoo li cas thaum tshob paj ntoo ntawd muaj lub hnu5 ci rau lossis thaum tsis muaj lub hnu5 ci rau, lossis sim ua li lawv cov tswv yim los saib seb lawv yuav kho cov kais dej li cas kom ua tau cov dej nce toj lossis nqis hav ntawm lub rooj dej.
- Lawv yuav kawm los khwv yees seb cov ntaub ntawv thiab cov khoom yuav hloov li cas raws li tej yam lawv kawm tau thiab tej yam uas lawv tau ua, thiab sim ua li qhov lawv tau khwv yees thaum lawv soj ntsuam lossis sim ua lawv tus kheej.
- Cov menyuam yaus siv tau lawv cov kev txawj soj ntsuam thiab tshuaj xyuas los nug lus, soj ntsuam thiab piav tias lawv pom dabtsi thaum lawv soj ntsuam, siv khoom los tshawb fawb, piv thiab qhia tias cov khoom lawv pom yuav txawv li cas, khwv yees thiab thaum kawg lawv siv tau tej yam lawv pom los txiav txim.

Cov menyuam siv txoj kev laij lej los daws tej yam teeb meem txhua hnu5.

- Cov menyuam yaus yuav txawj teem cov blocks kom nws siab, tsis txhob vau, piv txwv tias, lawv yuav muab cov blocks uas muaj plaub sab tso rau hauv qab thiab cov blocks uas muaj peb sab tso rau saum toj.
- Tus menyuam tej zaum yuav mus muab ib tug nees ntxiv, li ntawd txhua lub nkuaj nees thiaj li muaj ib tug neeg nyob rau hauv.
- Tus menyuam tej zaum yuav muab ob lub paj rau nws tus phooj ywg thiab khaws ob lub rau nws tus kheej, li ntawd nkawv thiaj li muaj ob lb paj ib yam nkaus.
- Tus menyuam tej zaum yuav muab nws tus nab uas nws puab los piv nrog nws tus phooj ywg tus seb leej twg tus ntev tshaj.
- Tus menyuam tej zaum yuav muab cov khoom tso ua ke ua ib pawg raws li seb qhov khoom ntawd dov lossis dov puas tau.
- Tus menyuam tej zaum yuav nchuav cov av hauv ib lub thoob loj rau hauv ib lub thoob me ces pom tias cov av ntau dhau lawm ces tej zaum nws yuav txawj mus muab lwm lub thoob loj zog.

Cov menyuam yaus xav paub txhua yam thiab yeej nug tej yam yooj yim txog cov khoom thiab tej yam nws pom tshwm sim ib ncig ntawm nws.

- Tus menyuam tej zaum yuav puab ib lub tsev siab npaum li nws txog txij lub tsev ntawd vau.
- Tus menyuam tej zaum yuav ntsia ib tug qwj thiab nug tias vim li cas nws ho khiav nkaum hauv nws lub khauj khaum.

Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

COV HAUV KEV YUAV LOS KAWM

- Tus menyuam, thaum lub tsheb daig ntawm txoj kev nqis hav, tej zaum nws yuav muab lub tsheb tig txeev tiaj thiab pom tias ib lub log piam lawm.

Cov menyuam yaus yuav soj ntsuam cov khoom thiab tej yam nws pom tshwm sim ib ncig ntawm nws thiab yuav piav tau cov ntawd.

- Tus menyuam tej zaum yuav soj ntsuam sab hauv thiab sab nraum lub taub thiab nws yuav piav tau tias lub ntawd zoo li cas, tsw li cas, thiab thaum nws chwv zoo li cas, thaum nws siv nws ib ce los ntsia, hnia thiab chwv.
- Tus menyuam tej zaum yuav saib lub npas dov ntawm lub zawv zawg (slide) mus thiab yuav hais tias, "Saib, nws dov nqis hav nrawm heev. Muab kuv sim ib zaug ntxiv."
- Tus menyuam tej zaum yuav noj ib nplais maj kiab thiab ib nplais maj naus ces nws yuav txawj qhia koj tias lub txiv maj kiab qab zib thiab lub maj naus qaub qaub.
- Tus menyuam uas tsis pom kev zoo tej zaum yuav chwv cov tawv ntoo ces nws yuav txawj qhia koj tias, "Nws kos kos thaum kuv chwv cov tawv ntoo."
- Tus menyuam, tom qab nws tso ntau hom npas poob rau ntawm av, tej zaum yuav mloog thiab txawj piav tias cov npas nyias nrov txawv nyias thiab qhia tau tias lub npas twg nrov tshaj plaws thiab lub npas twg tsis nrov puas tsawg.
- Tus menyuam, thaum nws mus taug kev nraum zoov, tej zaum yuav txawj zaum khoov mus hnia ib co paj uas tau tawg loj loj thiab hais zoo siab heev tias, "Nws tsw qab heev!"

Cov menyuam yaus yuav pib qhia thiab siv, nrog ib tug neeg laus txoj kev pab, tej yam nws tau pom thiab cov khoom ntsuas.

- Tus menyuam, thaum nws saib cov nplooj ntoo, tej zaum yuav siv ib lub iav tsom kom pom loj zog, nrog nws niam nws txiv txoj kev pab, los saib daim nplooj ntawd zoo zog.
- Tus menyuam, thaum nws khawb av ntawm lub vaj, tej zaum yuav siv tus khawb av los txav ib co av mus los ntawm lub vaj.
- Tus menyuam tej zaum yuav tuav qhov khoom siv los ntsuas lub rooj thiab hais tias, "Kuv ntsuas lub rooj. Nws ntev li 6."
- Tus menyuam, nrog ib lub kho ntsuas, tej zaum yuav pab nws tsev neeg los ntsuas ob khob hmoov nplej dawb thaum lawv ua mov.
- Tus menyuam, thaum nws tsom saib cov ntsaum nrog lub iav tsom kom pom loj zog, tej zaum yuav hais tias, "Saib seb lub noob loj heev. Nws tseem loj tshaj tus ntsaum lawm thiab."

Cov menyuam yaus yuav piv tau cov khoom thiab tej yam nws pom tshwm sim thiab pib qhia tau tias lawv zoo ib yam li cas thiab txawv li cas.

- Tus menyuam tej zaum yuav soj ntsuam lub pob zeb thiab muab faib cia raws li seb nws loj npaum li cas, raws li seb cov twg yog cov loj thiab cov twg yog cov me.

Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

COV HAUV KEV YUAV LOS KAWM

- Tus menyuam tej zaum yuav soj ntsuam sab hauv thiab sab nraum lub dib liab thiab piav tias nws txawv li cas: “Sab nraud yog xim ntsuab thiab tawv tawv, thiab sab hauv yog xim liab thiab muag muag.”
- Tus menyuam tej zaum yuav pom cov duab hauv phau ntawv uas muaj duab thiab yuav piav tias nws pom: “Cov qav xim ntsuab, thiab cov qav kaws xim kasfes.”
- Tus menyuam tej zaum yuav ua tau rau koj pom tias lub tsheb truck mus qeeb heeb thiab lub tsheb daj mus ceev heev.
- Tus menyuam uas hais lus tsis tau tej zaum yuav chww cov dej hauv lub khob nrog nws cov tiv tes thiab qhia tias khob twg muaj cov dej txias dua.

Cov menyuam yaus khwv yees tau thiab kuaj seb cov nws khwv yees ntawd puas thwj, nrog ib tug neeg laus txoj kev pab, thaum nws sim ua kiag nws tus kheej.

- Tus menyuam tej zaum yuav soj ntsuam ib lub txiv avpaum thiab nws yuav khwv yees tias: “Tej zaum nws yuav muaj rau lub noob nyob sab hauv.” Tom qab nws niam los yog nws txiv hlais qhib lub txiv tag, tej zaum nws yuav suav cov noob.
- Tus menyuam tej zaum yuav saib ntawm qhov rais rau sab nraud thaum cua hlob hlob thiab khwv yees tias, “Ntau cov nplooj yuav poob ntxiv.”
- Tus menyuam tej zaum yuav khwv yees tias lub tsheb ua si yuav khiav mus tau deb npaum li cas ntawm txoj kev nqis hav, nws yuav siv tau nws ob txhais tes los qhia tias lub tsheb yuav mus tau deb npaum li cas. Ces tej zaum nws yuav thawb nws lub tsheb mus kom nws sim tau li sqhov nws khwv yees.

Cov lus los pab rau cov tsev neeg kom lawv pab tau lawv cov menyuam siv lej los xav, kom lawv txawj saib ub saib no, thiab kom lawv soj ntsuam:

- Muab tej yam khoom ua si rau koj tus menyuam uas nws ua tau ntau yam nrog, nrog rau cov khoom sib txuas blocks, cov tsheb, cov khaij khaum, cov pob zeb, cov khoom ua si tsiaj, cov npov thawv ntawv me thiab loj.

Tej ntaub ntawv uas pab qhib siab dav yuav pab txhawb cov menyuam los siv lawv txoj kev muaj tswv yim, txoj kev nthuav siab ntsws, thiab cov txuj los daws teeb meem.

- Hais kom koj tus menyuam pab koj khiav dej num hauv tsev xws li ua mov noj, rau mov, thiab faib cov khaub ncaws. Nug kom cov menyuam pab koj daws teeb meem, piv txwv tias:
  - “Peb yuav rau mov rau puas tsawg tus neeg kom lawv tau ib lub phaj, rawg thiab ntaub so tes?”
  - “Koj puas kam pab kuv muab cov khaub ncaws dawb zog tso rau hauv lub tawb ntawm no thiab cov dub zog rau hauv lub tawb ntawm no?”
  - “Peb muaj ob lub txiv avpaum, ob lub txiv tsawb thiab ob lub txiv maj kiab los

Cov txuj dabtsi yuav pab cov menyuam kawm?

COV HAUV KEV YUAV LOS KAWM

do sib xyaws ua ke noj. Peb muaj puas tsawg lub txiv tagrho?"

- Muab tej yam dej num uas yooj yim rau koj tus menyuam ntsuas. Piv txwv tias: "Yog wb muab cov tsheb tso ua ib kab, koj xav tias nws yuav haum puas tsawg lub rau sab ntug ntawm lub rooj no?"
- Thaum koj mus yuav zaub mov, nug kom koj tus menyuam pab.
  - "Koj puas kam muab 3 lub txiv tsawb?"
  - "Koj xav tias koj yuav ntim tau puas tsawg lub qos rau hauv lub hlab no? Koj puas xav kom wb suav ua ke?"
  - "Peb muaj 5 tug neeg hauv peb lub tsev neeg, koj puas kam mus nqa cov txiv avpaum kom txaus rau txhua tus neeg?"
  - "Peb yuav tsum tau 2 phaus txiv duaj. Saib lub luj seb tus koob puas tau tes rau tus lej 2."
- Thaum koj nyob nraum zoov lossis nyob tom phoj, nres saib kom zoo seb nws muaj dabtsi nyob ib ncig ntawm koj. Saib seb koj tus menyuam nyiam dabtsi thiab nug lus los txhawb kom nws saib ub saib no thiab kom nws txawj xav.

Thaum peb txhawb cov menyuam txoj kev tshawb nrhiav qhov uas lawv nyiam, peb pab tau lawv txoj kev tshawb fawb thiab kev nkag siab txog lub ntiaj teb nyob ib puag ncig ntawm lawv kom tob dua tuaj.

- "Aub, koj nrhiav tau ib daim nplooj ntoo sav, koj nrhiav puas tau ib daim uas zoo li daim ntawm kos? Puas muaj ib co nplooj uas txawv daim ko?"
- "Koj puas pom cov cua nab? Wb twb tsis pom nag hmo sav. Koj xav tias vim li cas lawv ho tawm tuaj hnuv no?"

allaboutyoungchildren.org